

From Disaster Diplomacy to “Political Legitimacy”: Rethinking the Changing Role of Thai Military Through the Case of Myanmar Flood Relief in 2015

จากการทูตภัยพิบัติสู่ “ความชอบธรรม” ทางการเมือง:
ย้อนพิจารณาการปรับบทบาทของกองทัพไทย ผ่านกรณีการให้
ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมา พ.ศ. 2558

ลักขณ์ชยากรณ์ ตันศิริ¹
Lakchayaporn Thansiri

ทภีพร สุพร²
Thapiporn Suporn

¹ หลักสูตรรัฐศาสตร์บัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² สำนักวิชาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทความนี้ปรับปรุงจากรายงานการวิจัย เรื่อง “จากการทูตภัยพิบัติสู่ ‘ความชอบธรรม’ ทางการเมือง: ย้อนพิจารณาการปรับบทบาทของกองทัพไทยผ่านกรณีการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมา พ.ศ. 2558”

Corresponding Author:

Thapiporn Suporn

School of International Affairs, Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand

E-mail: thapiporn.s@cmu.ac.th

Received: 10 Aug 2019

Revised: 11 Oct 2019

Accepted: 1 Dec 2019

Abstract

The article examines the evolving role of the Thai military under the National Council for Peace and Order (NCPO) as they recently turned to pursue “disaster diplomacy”, as evidenced in flood relief in Myanmar in 2015. By employing the concept of Military Operations Other Than War (MOOTW) and political legitimacy as conceptual frameworks, the article argues that Thai junta’s relief activities primarily mirrored its attempts to seek for political legitimacy abroad. The NCPO Government has been under tremendous scrutiny from the international community since the coup d’état in 2014. Under the circumstances, the quest to rebrand and legitimize its regime is of utmost importance, and the case of Myanmar flood relief in 2015 is a perfect example of such efforts. Evidently, the military government has not concentrated on the success of the response to the disaster as much as on attempts to seek political legitimacy abroad. Moreover, while there has been a prevalent narrative that the junta has gradually reclaimed its legitimacy following state visits by Prime Minister Prayut Chan-ocha’s state visits to the U.S. and the major countries of the European Union, the 2015 Myanmar flood relief, the article argues, should have been regarded as a milestone in reviving the international political legitimacy of the Prayut Administration.

Keywords: disaster diplomacy, Thai military, National Council for Peace and Order, political legitimacy, Myanmar flood

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนบทบาทของกองทัพไทยภายใต้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เริ่มต้นไปดำเนินนโยบายด้านการทูตภัยพิบัติผ่านการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2558 แทนที่การดำเนินการกิจด้านการทหารดั้งเดิม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องปฏิบัติการทางการทหารที่นอกเหนือจากการรบ (Military Operations Other Than War – MOOTW) และแนวคิดเรื่องความชอบธรรมทางการเมือง เพื่อชี้ให้เห็นว่าการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในเมียนมาของรัฐบาลทหาร สะท้อนให้เห็นความพยายามของรัฐบาลทหารไทยในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในระดับระหว่างประเทศ ภายหลังจากเหตุการณ์รัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา รัฐบาล คสช. ก็ต้องเผชิญกับแรงกดดันมหาศาลจากประชาคมระหว่างประเทศมาโดยตลอด ภายใต้อภิวาทการณ์ดังกล่าว สิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดคือความพยายามในการปรับปรุงภาพลักษณ์และการสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบการปกครองของรัฐบาล โดยความพยายามดังกล่าว ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากที่สุดในการให้ความช่วยเหลือปัญหาอุทกภัยในเมียนมา พ.ศ. 2558 ซึ่งบทความนี้ต้องการเสนอข้อโต้แย้งที่สำคัญว่า รัฐบาลทหารมิได้ให้ความสำคัญกับความสำเร็จของภารกิจมากเท่ากับความพยายามในการแสวงหาความชอบธรรมในเวทีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ แม้จะปรากฏให้เห็นชุดคำอธิบายที่เสนอว่าความสำเร็จในการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาล คสช. นั้นเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนภายหลังการเดินทางเยือนสหรัฐอเมริกาและบรรดาชาติสมาชิกในสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา กระนั้นก็ตาม บทความนี้ต้องการเสนอว่าภารกิจในการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมา ปี พ.ศ. 2558 ก็ควรถูกพิจารณาในฐานะหมุดหมายสำคัญของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลประยุทธ์ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

คำสำคัญ: การทูตภัยพิบัติ, กองทัพไทย, คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, ความชอบธรรมทางการเมือง, อุทกภัยในเมียนมา

บทนำ

ในบริบทโลกที่บรรดารัฐประชาชาติต่างให้ความสำคัญกับปัญหาภัยพิบัติในฐานะปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมของรัฐหนึ่งๆ (สภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2557, น. 1-2) ได้ไม่ต่างไปจากปัญหาภัยคุกคามดั้งเดิม การป้องกัน การบรรเทาภัยพิบัติ และการทศุภัยพิบัติก็ได้กลายเป็นหนึ่งในประเด็นที่ปรากฏให้เห็นการศึกษาย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการ (Pelling & Dill, 2010; Kelman, 2011) อย่างไรก็ตาม การทศุภัยพิบัติก็สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมและการยอมรับให้แก่ระบอบการปกครองของรัฐได้ด้วยเช่นกัน ดังที่ปรากฏให้เห็นได้จากกรณีการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมาของรัฐบาลไทยในปี พ.ศ. 2558

นับตั้งแต่การผนึกกำลังระหว่างกองทัพไทย สหรัฐอเมริกา และสถาบันพระมหากษัตริย์ในช่วงสงครามเย็น จนถึงการใช้รัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ทหารได้กลายเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมืองไทย ตลอดจนกลายเป็นหนึ่งในประเด็นที่ปรากฏให้เห็นการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางในโลกรวิชาการ (Bunbongkarn, 1987; Bamsungsuk, 1998; Chambers, 2013; Hewison & Kanchoochat, 2018; Raymond, 2018) นับตั้งแต่เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ประเทศไทยภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร ก็ต้องเผชิญหน้ากับทั้งแรงกดดันและกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากประชาคมระหว่างประเทศ ต่อรูปแบบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย การละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่มีอยู่อย่างจำกัด มาโดยตลอด ในกรณีการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ถือเป็นอีกครั้งที่พัฒนาการของประชาธิปไตยต้องหยุดชะงัก และรัฐบาลทหารต้องเผชิญหน้ากับทั้งแรงกดดันและกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากนานาชาติ เพื่อแก้ไขภาพลักษณ์และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในประเทศให้แก่รัฐต่าง ๆ การดำเนินนโยบายการทูตเชิงสร้างสรรค์ผ่านการเพิ่มเติมบทบาทของไทยทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ ความมั่นคง อาหาร และการบรรเทาภัยพิบัติ จึงกลายเป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมและสะท้อนศักยภาพของรัฐบาลในการบริหารประเทศได้เป็นอย่างดี (กระทรวงการต่างประเทศ, 2559)

การทศุภัยพิบัติถือเป็นอีกหนึ่งมิติที่รัฐบาลทหารให้ความสำคัญในฐานะของใบเบิกทางของการสร้างความยอมรับและการปรับปรุงภาพลักษณ์ของรัฐบาลทหารในระดับนานาชาติด้วยเช่นกัน โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กองทัพไทยได้ดำเนินการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกับฝ่ายพลเรือนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งนี้การออกไปให้ความช่วยเหลือในต่างประเทศของกองทัพไทยเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาล คสช. ทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ แผ่นดินไหวในเนปาล และอุทกภัยในเมียนมา ซึ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 และ เหตุการณ์เขื่อนแตกในประเทศลาว และแผ่นดินไหวพร้อมสึนามิที่อินโดนีเซีย ในปี พ.ศ. 2561 อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะนำเสนอเฉพาะกรณีการเข้าไปให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาอุทกภัยในประเทศเมียนมา ในปี พ.ศ. 2558 แต่เพียงกรณีเดียว

บทความนี้ต้องการศึกษการปรับเปลี่ยนบทบาทของกองทัพภายใต้รัฐบาล คสช. ซึ่งให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติในกรณีปัญหาอุทกภัยในเมียนมาปี พ.ศ. 2558 โดยต้องการนำเสนอข้อถกเถียงหลักที่ว่า การให้ความช่วยเหลือเมียนมานั้นมิได้สะท้อนการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ของกองทัพที่ตระหนักถึงการแสวงหาบทบาทใหม่ของการทหารในเมืองโลกแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม ตามทัศนะของคสช.แล้ว ความสำเร็จของการกิจการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในเมียนมาไม่ได้มีความสำคัญเทียบเท่ากับการแสวงหาความชอบธรรมในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเป้าหมายเฉพาะหน้าที่สำคัญที่สุด

ของรัฐบาล คสช. ณ ขณะนั้น บทความนี้ยังต้องการเสนอว่า ภารกิจในการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมาถือเป็นหมุดหมายสำคัญของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ในการนำเสนอข้อถกเถียงดังกล่าวอย่างเป็นระบบ บทความนี้จะแบ่งออกเป็นทั้งหมดสามส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงรัฐบาล คสช. และปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง ส่วนที่สองจะกล่าวถึงความพยายามของการทัพในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองผ่านการทูตภัยพิบัติ และส่วนสุดท้ายคือบทสรุป

รัฐบาล คสช. กับ ปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง

ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศในหลายพื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม...คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป (รัฐสภาไทย, 2557)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

สุรชาติ บำรุงสุข ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า แม้รัฐบาลทหารจะประสบความสำเร็จในการสถาปนาอำนาจทางการเมือง (political authority) ภายหลังจากการรัฐประหาร แต่อำนาจดังกล่าวนั้นมิได้มีที่มาจากประชาชนจึงทำให้รัฐบาลทหารขาดอำนาจทางศีลธรรม (moral authority) (สุรชาติ บำรุงสุข, 2561, น.25) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะของรัฐบาล ที่จะต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายจากภายในและภายนอกอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เงื่อนไขดังกล่าวปรากฏให้เห็นได้ในกรณีการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการของนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล การรัฐประหารครั้งนี้ส่งผลให้การขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาล คสช. ซึ่งแม้จะมีอำนาจทางการเมือง แต่ก็ขาดทั้งอำนาจทางศีลธรรม และความชอบธรรมทางการเมือง และจำเป็นต้องต้องเผชิญกับเงื่อนไขและแรงกดดันจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

นอกเหนือจากกระแสต่อต้านภายในประเทศจากนักวิชาการและภาคประชาสังคม ซึ่งแสดงจุดยืนในการต่อต้านการรัฐประหาร ซึ่งนำไปสู่วิวัฒนาการครั้งสำคัญเรื่อง “ทหารมีไว้ทำไม” ในสังคมไทย (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2559) รัฐบาล คสช. ยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากโลกตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากสหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดี Barack Obama ซึ่งตัดสินใจปรับระดับของสถานการณ์การค้ำมนุษย์ในไทย จากบัญชีกลุ่มที่ 2 หรือกลุ่มที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) ให้มาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) หรือกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์ค้ำมนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุด (วิชชุ เวชชาชีวะ, 2558) เพื่อกดดันให้รัฐบาลทหารให้คืนอำนาจแก่ประชาชน โดยจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว เช่นเดียวกันกับสภาสหภาพยุโรป (European Parliament) ซึ่งได้ออกแถลงการณ์ประณามกองทัพไทยจากการทำรัฐประหารรัฐบาลพลเรือน โดย

กล่าวว่าการทำรัฐประหารของไทยเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และกดดันให้รัฐบาลจัดการเลือกตั้งและปล่อยนักโทษทางการเมืองให้เป็นอิสระ ขณะเดียวกันสหภาพยุโรปก็ได้รับการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับไทยและคาดว่าจะทบทวนความสัมพันธ์ทางการทหารกับไทย (Wes, 2015)

เป็นที่น่าสนใจว่า บทบาทของกองทัพภายใต้รัฐบาล คสช. เป็นบทบาทที่แยกจากกันไม่ได้จากการเมือง เนื่องจากผู้บังคับบัญชาทางการทหารเข้ามามีบทบาททางการเมือง ดังจะเห็นได้จากที่ ประภาพร สีหา (2560) และวชิรวัชร งามละม่อม (2558) ชี้ว่า ทหารเข้ามามีบทบาทในการเมืองไทยนับตั้งแต่ที่มีการปฏิวัติเปลี่ยนรูปแบบการปกครองปี พ.ศ. 2475 ตลอดจนการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยใช้ข้ออ้างเกี่ยวกับวิกฤตทางการเมือง เพื่อล้มอำนาจฝ่ายบริหารและจัดตั้งรัฐบาลใหม่ เช่นเดียวกับ รัฐบาล คสช. ก็เข้าสู่อำนาจด้วยการทำรัฐประหารล้มอำนาจรัฐบาลพลเรือนและใช้เหตุผลเกี่ยวกับความวุ่นวายทางการเมืองมาเป็นข้ออ้างในการทำรัฐประหารเช่นกัน เช่นเดียวกับ ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมลาย (2558) ที่กล่าวถึงบทบาทของกองทัพกับการเมืองเอาไว้ที่น่าสนใจว่า ภายใต้บริบทการเมืองไทย กองทัพเป็นสถาบันที่มีความเข้มแข็งมากกว่าพรรคการเมือง เนื่องจากกองทัพมีบทบาทอย่างมากนับตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนการปราบปรามภัยคอมมิวนิสต์ และการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ทว่าบทบาทของทหารอาจไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากเท่ากับอดีต เนื่องจากผลการศึกษาของงานนี้ได้สะท้อนให้เห็นความไม่แน่ใจของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงภาคเอกชนและพลเรือน เกี่ยวกับความคลุมเครือเรื่องผลประโยชน์ในการแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพ แม้ปัจจุบันกองทัพจะพยายามลดบทบาททางการเมืองไปทำหน้าที่เป็นกลไกอย่างหนึ่งของรัฐในการแก้ปัญหาของประเทศ เช่น การบรรเทาภัยพิบัติและการพัฒนาประเทศแล้วก็ตาม แต่การก่อรัฐประหารที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งก็ทำให้ทหารถูกมองว่าก้าวร้าวฝ่ายบริหารมากเกินไป ฉะนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดกระแสต่อต้านจากประชาชน กองทัพจึงต้องระมัดระวังเกี่ยวกับการแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ปัญหาความชอบธรรมของทหารจึงมักจะถูกนำมาถกเสมอเมื่อมีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2559) ชี้ว่า การอ้างความชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาล คสช. ในมุมมองด้านความรู้สึกของบุคคล ซึ่งมีทั้งกลุ่มคนที่ยอมรับอำนาจของ คสช. และกลุ่มคนที่ปฏิเสธความชอบธรรมของรัฐบาล คสช. ว่าปราศจากความชอบธรรม นำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับความชอบธรรมว่า รัฐบาล คสช. มีความชอบธรรมทางการเมืองหรือไม่

อย่างไรก็ดี ความชอบธรรมทางการเมืองมิได้ถูกกำหนดเฉพาะบริบทภายในประเทศเท่านั้น หากแต่ความชอบธรรมนั้นจะต้องได้รับการยอมรับจากสังคมระหว่างประเทศด้วย การถูกกดดันให้คืนอำนาจให้แก่ประชาชนโดยประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ทำให้รัฐบาล คสช. จะต้องตระหนักถึงบทบาทของตนเองในเวทีโลกว่าจะยืนอยู่ ณ จุดใด และพื้นที่ใดที่จะสร้างบทบาทให้แก่ตนเองจนเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้ การใช้ประโยชน์จากการมีกองทัพเป็นกำลังสำคัญในการหนุนอำนาจจึงเป็นวิธีที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาการเพิ่มบทบาทของกองทัพในแง่ของปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ หนึ่งในงานที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจต่อภารกิจการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการและบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพคืองานของ Pettit S. J. และ Beresford A. K. C. (2015) ที่สะท้อนการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉินของกองทัพอังกฤษ ผ่านความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความร้ายแรง กองทัพมีบุคลากรและอุปกรณ์ที่พร้อมต่อการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการปฏิบัติการช่วยเหลือภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน แต่กองทัพก็มักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมในการส่งกองกำลังเข้าไปให้ความช่วยเหลือเหยื่อภัยพิบัติในต่าง

ประเทศอยู่เสมอ อันเนื่องมาจากการลำเลียงยุทธโปกรณ์และบุคลากรทางการทหารเข้าไปยังต่างประเทศ อาจส่งผลต่อความไม่ไว้วางใจและเกิดเป็นประเด็นด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างได้

การดำเนินนโยบายการทูตภัยพิบัติโดยการผลักดันของรัฐบาล คสช. จึงเป็นการใช้ประโยชน์จาก ศักยภาพของกองทัพไม่ต่างกับการกิจของกองทัพอังกฤษในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ ฉุกเฉินในต่างประเทศ หากแต่มีความต่างกันในเรื่องของการเป็นประเทศมหาอำนาจของอังกฤษซึ่งมีบทบาท ทางการเมืองและเศรษฐกิจในเวทีโลกมาอย่างช้านาน การเข้าไปให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจึงถูก มองว่าอาจจะเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศผู้รับความช่วยเหลือได้ ในขณะที่ประเทศไทยมิได้ มีฐานอำนาจที่แข็งแกร่งจนอาจจะกระทบกับการเมืองระหว่างประเทศได้เท่ากับประเทศอังกฤษ การดำเนิน นโยบายการทูตภัยพิบัติโดยกองทัพไทยจึงมิใช่กลไกที่จะถูกคัดค้านหรือเป็นที่น่ากังวลสำหรับประเทศผู้รับ ความช่วยเหลือ ในทางกลับกัน การดำเนินนโยบายดังกล่าวอาจช่วยเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่รัฐบาลทหาร ในแง่ของการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับ ประเทศเพื่อนบ้านที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างเมียนมา ในเหตุการณ์ให้ความช่วยเหลือเหยื่อผู้ประสบ อุทกภัยในเมียนมาปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นจุดเน้นหลักของบทความ

การทูตภัยพิบัติ บทบาทของกองทัพ และการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคสช.

...รัฐบาลโดยบัญชาของพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ (คสช.) มอบหมายให้กระทรวงกลาโหม โดยกองทัพไทยจัดทำล้งพล ยาและเวชภัณฑ์ พร้อมทั้งแพทย์ไปช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่เมียนมา ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงมิตรไมตรีที่ดี ระหว่างประเทศทั้งสอง... (ไทยรัฐออนไลน์, 2558)

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

การออกไปให้ความช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติในต่างแดนของกองทัพไทย สะท้อนความพยายามใน การเล่นบทบาทของรัฐที่คำนึงถึงความสำคัญด้านมนุษยธรรม โดยการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาอุทกภัย ในประเทศเมียนมาช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 ถือเป็นการเปิดศักราชใหม่ของภารกิจการให้ความช่วยเหลือ และบรรเทาภัยพิบัติภายนอกประเทศอย่างแท้จริง โดยรัฐบาล คสช. ได้ส่งกำลังพลจากทั้งสามเหล่าทัพ ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ จำนวนทั้งสิ้น 51 นาย เข้าไปให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบ ภัยในเหตุการณ์น้ำท่วมที่ประเทศเมียนมาตามคำร้องขอของรัฐบาลเมียนมาที่ต้องการให้นานาชาติเข้าไปให้ ความช่วยเหลือ (ประชาไท, 2558) ทหารไทยคือหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชนใน ประเทศเมียนมาในช่วงที่เกิดวิกฤตอุทกภัยรุนแรง โดยรวมเป็นระยะเวลาปฏิบัติการทั้งหมด 9 วัน ตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม – 4 กันยายน พ.ศ. 2558 (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

อนึ่ง กองทัพไทยมิเพียงแต่จัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจออกไปให้ความช่วยเหลือกรณีมีเหตุอุทกภัย ในต่างประเทศเท่านั้น หากแต่กองทัพยังมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติปี พ.ศ. 2557 – 2561 ที่ปรากฏให้เห็นแผนงานของกองทัพด้านการวางแผนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติไว้ ซึ่งวางไว้ 2

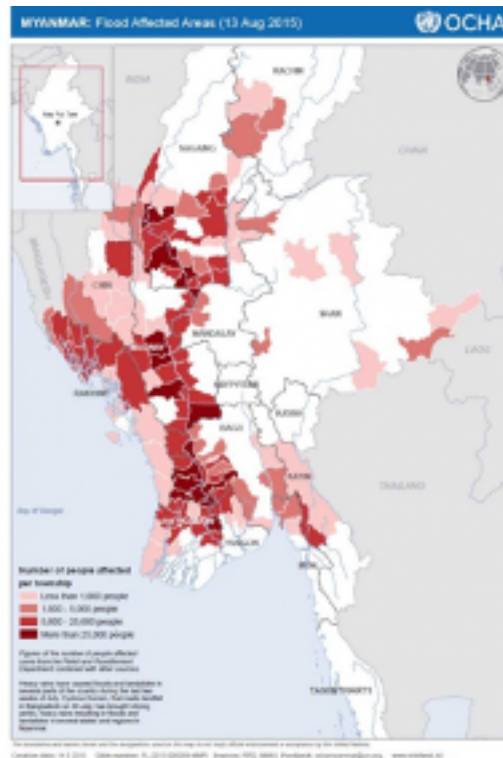
แผนงานด้วยกัน ได้แก่ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนป้องกันประเทศ (หัตยา ไทยานนท์, 2559) โดยการจัดการภัยพิบัติของกองทัพ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การปฏิบัติของหน่วยทหารก่อนเกิดภัยพิบัติ (2) การปฏิบัติของหน่วยทหารในขณะเกิดภัยพิบัติ และ (3) การปฏิบัติของหน่วยทหารหลังเกิดภัยพิบัติ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2554) ขณะเดียวกัน กองทัพบกก็จัดการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกับฝ่ายพลเรือน โดยการจัดการฝึกซ้อมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ (พิสุทธิศักดิ์ ศรีชุมพล, 2557) แสดงให้เห็นความพร้อมของกองทัพไทยในปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการบรรเทาภัยพิบัติทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรของไทย

การแสวงหาจุดยืนให้กองทัพและรัฐบาลทหารในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความซับซ้อนจึงเป็นความท้าทายที่ กองทัพอาจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ได้ เนื่องจากรัฐบาลชุดนี้ประสบปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองและถูกกดดันจากชาติมหาอำนาจที่เป็นประชาธิปไตย จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องปรับบทบาทของทหารไทยให้มีพื้นที่ในเวทีระดับระหว่างประเทศ เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของรัฐบาลทหารในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศ

การให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในประเทศเมียนมาในช่วงรัฐบาล คสช. จึงสะท้อนให้เห็นการปรับตัวของกองทัพไทย จากบทบาทด้านการกิจการป้องกันประเทศมาเป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม (humanitarian assistance) และการบรรเทาภัยพิบัติ (disaster relief) มากขึ้น บทบาทดังกล่าวของกองทัพถือเป็นหนึ่งในภารกิจด้านปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากการรบ (Military Operations Other Than War – MOOTW) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมในแวดวงทหารอเมริกันในช่วงทศวรรษที่ 1990

MOOTW เป็นแนวคิดที่มีขอบเขตกว้างขวาง และปรากฏให้เห็นการตีความที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความหมายของคำว่า “ปฏิบัติการอื่นที่นอกเหนือจากการรบ” ซึ่งอาจหมายถึง การยับยั้งสงคราม การระงับข้อพิพาท การสนับสนุนสันติภาพ หรือแม้แต่ การสนับสนุนรัฐบาลพลเรือนในการตอบสนองต่อวิกฤตภายในประเทศ กระนั้นก็ดี แนวคิดเรื่อง MOOTW ก็สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปภาคความมั่นคง (security sector reform) และภารกิจสนับสนุนสันติภาพ (peace support operations) ภายใต้การผลักดันขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งให้ความสำคัญกับการทำให้เกิดสันติภาพ (peacemaking) การรักษาสันติภาพ (peacekeeping) การสร้างสันติภาพ (peace building) ตลอดจนการบังคับใช้สันติภาพ (peace enforcement) (Segal, 2005, p. 275) โดยหนึ่งในแนวทางที่กองทัพซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากร จะสามารถเข้าไปมีบทบาทในการสร้างหรือรักษาสันติภาพได้ก็คือ มิติด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัตินั่นเอง Graham Heaslip และ Elizabeth Barber (2014) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับโอกาสและความท้าทายเกี่ยวกับปฏิบัติการทางทหารด้านการบรรเทาภัยพิบัติ (military relief in disaster relief) ไว้ที่น่าสนใจว่า การมีส่วนร่วมของกองทัพในปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือการยุติความขัดแย้งไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ ในทางกลับกัน ภารกิจด้านมนุษยธรรมกลับเป็นสิ่งที่กองทัพควรเข้ามามีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากกองทัพมีความพร้อมด้านการเข้าถึงที่ประสบภัยและมีโครงสร้างในองค์กรที่แข็งแกร่ง ง่ายต่อการสั่งการ แต่กระนั้น การที่กองทัพจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือเหตุภัยพิบัติในต่างประเทศก็มักจะถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับความต้องการของประเทศผู้รับ และระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือของประเทศผู้ให้เสมอ เพราะการเคลื่อนกำลังพล

และยุทธโศกภัยข้ามประเทศเป็นเชื้อเพลิงอื้อฉาว ซึ่งอาจกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศได้ เพราะฉะนั้น การจะเข้าไปปฏิบัติการกิจใดๆ กองทัพจะต้องได้รับการยินยอมจากประเทศผู้ประสบปัญหาเสียก่อน

ภาพที่ 1. แผนที่แสดงพื้นที่เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในเมียนมา ปี พ.ศ. 2558
ที่มา. The UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)

สถานการณ์อุทกภัยในเมียนมาเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนของประเทศเมียนมา ขณะเดียวกันเกิดน้ำท่วมรุนแรงในหลายพื้นที่อื่นเนื่องมาจากฝนที่หนักหน่วงลงมาหลายวัน ทำให้สถานการณ์อุทกภัยครั้งนี้เริ่มส่งผลกระทบเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคกลางบางส่วน ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของพายุไซโคลน “โกเมน” จนกระทั่งปลายเดือนกรกฎาคมก็ได้เกิดฝนตกหนัก น้ำท่วม และดินถล่มในหลายพื้นที่ดังกล่าวซ้ำอีก จากข้อมูลของสำนักงานสหประชาชาติเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรม (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – UNOCHA) แสดงให้เห็นแผนที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์อุทกภัย โดยวัดระดับความเสียหายจากความเข้มข้นของประชากรที่ได้รับผลกระทบ (ดูภาพที่ 1) ซึ่งให้เห็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชากรชาวเมียนมาจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดีส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นกระทบต่อพื้นที่ในการเพาะปลูกที่สำคัญของเมียนมา ขณะเดียวกันอาคารพาณิชย์ต่างๆ ก็ต้องปิดให้บริการเนื่องจากน้ำท่วมหนักไม่สามารถเปิดทำการ

ได้ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น ผลการสำรวจพื้นที่เสียหายจากรายของของ OCHA ยังแสดงให้เห็นตัวเลขของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบมีมากถึง 1.7 ล้านคน พื้นที่เสียหายทางการเกษตรมีมากกว่า 1.1 ล้านเอเคอร์ และมากกว่า 872,000 เอเคอร์ ถูกทำลาย (OCHA, 2015) ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของประชากรที่ได้รับผลกระทบโดยจำแนกตามภูมิภาค (ดูภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 สัดส่วนของประชากรที่ได้รับผลกระทบ
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย 2558

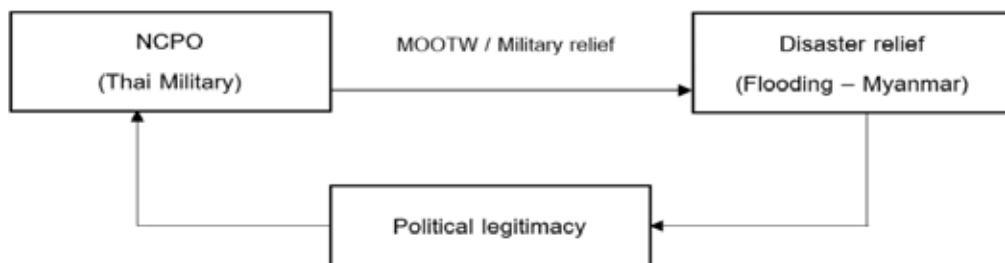
ทั้งนี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นสร้างความกังวลใจให้แก่รัฐบาลเมียนมาเป็นอย่างมาก ส่งผลให้วันที่ 31 กรกฎาคม 2558 ทางรัฐบาลเมียนมาต้องออกมาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและพื้นที่ฉุกเฉินทางภัยพิบัติครอบคลุม 4 พื้นที่ ได้แก่ (1) รัฐชิน (Chin State) (2) เขตภูมิภาคสะกาย (Sagaing Region) (3) เขตภูมิภาคมะกวย (Magway Region) และ (4) รัฐยะไข่ (Rakhine State) พร้อมกับร้องขอความช่วยเหลือจากนานาชาติให้เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมภายในประเทศเมียนมา ด้วยเหตุนี้เอง ทางทหารไทยจึงได้ส่งกำลังพลทางทหารเข้าไปให้ความช่วยเหลือและมอบเงินในการให้ความช่วยเหลือในครั้งแรกเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 5 ล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558, น. 3-5.)

การทำงานของคณะบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทยได้รับเสียงตอบรับที่ดีจากการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ที่เมียนมา ดังนั้นการส่งคณะทหารของกองทัพไทยในการเข้าไปช่วยเหลือในครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างรัฐบาลไทยและเมียนมาได้เป็นอย่างดี การเข้าไปให้ความช่วยเหลือของชุดทหารไทยในครั้งนี้ตอบสนองกับนโยบายของกองทัพไทยด้านการแสดงศักยภาพของกองทัพในการรับมือกับภัยพิบัติ ดังคำกล่าวของ พล.อ.วรพงษ์ สง่าเนตร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดขณะนั้น ที่ได้กล่าวให้โอวาทแก่กำลังพลที่จะเข้าไปปฏิบัติภารกิจในเมียนมาก่อนออกเดินทางว่า “รัฐบาลโดยบัญชาของพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มอบหมายให้กระทรวงกลาโหม โดยกองทัพไทยจัดกำลังพล ยาและเวชภัณฑ์ พร้อมทั้งแพทย์ไปช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่เมียนมา ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงมิตรไมตรีที่ระหว่างประเทศทั้งสอง และเปิดโอกาสให้กองทัพไทยได้แสดงความพร้อม อีกทั้งศักยภาพในการรับมือสาธารณภัย ขอให้กำลังพลที่เดินทางไป

ไปครั้งนี้ มุ่งมั่น ทุ่มเท และเสียสละปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นทีมเป็นหนึ่งเดียว รวมทั้งไม่ประมาทเพื่อให้งานประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ" (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) สะท้อนให้เห็นความพยายามของกองทัพและรัฐบาล คสช. ในการเล่นบทบาทผู้ให้การช่วยเหลือด้านการบรรเทาภัยพิบัติในระดับนานาชาติ แม้จะเป็นเพียงระยะเวลาไม่นาน แต่ภาพที่ออกมาสะท้อนให้เห็นบทบาทของกองทัพด้านการจัดภัยพิบัติได้อย่างมีนัยสำคัญกรณีการเข้าไปให้ความช่วยเหลือของกองทัพไทยในเมียนมา ยังเป็นกรณีที่มีความสนใจมากเป็นพิเศษในแง่ที่ว่า ทั้งไทยและเมียนมาต่างเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์เก่าแก่ยาวนาน โดยความสัมพันธ์ของสองประเทศนั้นก็จะมีทั้งความสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำจากทั้งสองประเทศ (สุนทร ชุตินทรานนท์, 256, น.88-91) จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยภายใต้ คสช.กับรัฐบาลเมียนมา ณ ขณะนั้น เป็นไปในรูปแบบใดจึงทำให้รัฐบาลเมียนมาขอรับการช่วยเหลือจากกองทัพภายใต้รัฐบาลทหารไทย ให้เข้าไปช่วยเหลือในเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้

ข้อมูลจากเว็บไซต์ทำเนียบรัฐบาลยังระบุว่า พล.อ.ประยุทธ์ กล่าวชื่นชมความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพไทยและพม่าที่มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีทั้งในกรอบทวิภาคีและภูมิภาค อาทิ การประชุมคณะผู้นำระดับสูงกองทัพไทย-พม่า (HLC) การประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) และการประชุมคณะกรรมการประสานงานชายแดนส่วนท้องถิ่น (TBC) ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น การขยายความร่วมมือทางการแพทย์ทหารซึ่งกองทัพไทยให้การสนับสนุน และการฝึกร่วมอาเซียนในด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) ที่ไทยเป็นเจ้าภาพ และชวนคณะทหารจากเมียนมาให้มาเข้าร่วมในปี พ.ศ. 2557 สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศในช่วงรัฐบาลทหารได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าไทยและเมียนมาจะเคยมีปัญหาทางชายแดนระหว่างกัน แต่รัฐบาลเมียนมาก็ได้ปฏิเสธการช่วยเหลือจากรัฐบาลทหารไทยและกองทัพไทยแต่อย่างใด ย่อมแสดงให้เห็นแล้วว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ

ดังที่กล่าวไปในข้างต้นว่า ปัญหาของรัฐบาล คสช. คือการสร้างยอมรับและความชอบธรรมทางการเมือง เนื่องจากรัฐบาลชุดนี้คือรัฐบาลทหารที่ขึ้นสู่อำนาจด้วยการทำรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือน จึงเป็นเหตุให้นานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่เป็นประชาธิปไตยไม่ยอมรับรัฐบาลชุดนี้ และมีการเรียกร้องให้ คสช. คืนอำนาจให้แก่ประชาชนโดยการจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วที่สุด ดังนั้น รัฐบาล คสช. จึงจำเป็นต้องแสวงหาความชอบธรรมทางอื่นให้แก่ตนเอง

แผนภาพที่ 1. แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของกองทัพไทย กับปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในเมียนมา และความพยายามในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง

ที่มา. ผู้เขียน

หากพิจารณาจากแผนภาพที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของกองทัพไทยภายใต้รัฐบาล คสช. เกี่ยวกับปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในเหตุการณ์อุทกภัยที่เมียนมาปี พ.ศ. 2558 ที่มีความเชื่อมโยงกับการสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล คสช. อาจกล่าวได้ว่า เหตุผลสำคัญที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาทของกองทัพ จากภารกิจทางทหารดั้งเดิมสู่ปฏิบัติการบรรเทาภัยพิบัติในต่างประเทศ นั้นมีสองประการ ประการแรก ด้วยข้อจำกัดของรัฐบาลทหารเรื่องปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง คสช. จึงต้องการแก้ไขภาพลักษณ์ของทหาร จากที่ถูกมองในฐานะของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไร้เสถียรภาพ หรือ แม้แต่เป็นตัวแสดงทางการเมืองที่เข้าลิดรอนเสรีภาพทางการเมือง และเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของประชาธิปไตยไทย ไปสู่ภาพของการเป็นรัฐบาลที่ห่วงใยประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศ ประการที่สอง ภารกิจการบรรเทาภัยพิบัติในเมียนมายังแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของทหารไทยในปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม ภายใต้หลักปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากการรบ (MOOTW) ซึ่งกองทัพทั่วโลกยึดถือกัน ขณะเดียวกันกองทัพไทยก็ได้มีการปรับตัวและให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทั้งภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การดำเนินนโยบายดังกล่าวยังช่วยเพิ่มโอกาสในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับรัฐให้แก่รัฐบาล คสช. ได้อีกประการหนึ่ง กล่าวคือ รัฐบาล คสช. เริ่มเป็นที่ยอมรับในสายตาของต่างชาติมากขึ้น ดังพิจารณาได้จากการได้รับเชิญให้เดินทางเยือนอย่างเป็นทางการของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคสช. ไปยังประเทศที่เคยกดดันและเรียกร้องให้ไทยกลับสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยภายหลังจากการขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาล คสช. (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1. ตารางแสดงการเดินทางเยือนต่างประเทศของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี (พ.ศ.)	ประเทศ	ประเด็นสำคัญ
1	8-10 ก.พ. 2558	ญี่ปุ่น	■ ความร่วมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนาความร่วมมือด้านระบบรางของไทย โครงการทวาย และการส่งเสริมการลงทุนภาคธุรกิจเอกชน
2	15 กุมภาพันธ์ 2559	สหรัฐอเมริกา (ฮันนีแลนด)	■ เข้าร่วมการประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างสหรัฐฯ และผู้นำ 10 ชาติจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตามคำเชิญของประธานาธิบดีโอบามา
3	4-5 ก.ย. 2560	จีน	■ เข้าร่วมการประชุมระหว่างผู้นำกลุ่มประเทศ BRICS *** ประเทศแอฟริกาได้เป็นสมาชิกในกลุ่ม BRICS ซึ่งเคยประณามการขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาล คสช. ดังนั้นการเข้าร่วมประชุมดังกล่าวจึงเป็นโอกาสในการกระชับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี (พ.ศ.)	ประเทศ	ประเด็นสำคัญ
4	2 ต.ค. 2560	สหรัฐอเมริกา	■ เข้าพบประธานาธิบดีทรัมป์ ตามคำเชิญเพื่อแสดงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างสองประเทศ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะช่วงรัฐบาลโอบามา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐไม่ค่อยที่จะราบรื่นนัก แม้ในระยะหลังประธานาธิบดีโอบามาจะมีท่าทีที่ให้การยอมรับรัฐบาลทหารไทยมากขึ้นก็ตาม
5	17-18 มี.ค. 2561	ออสเตรเลีย	■ เข้าร่วมประชุมสุดยอด ผู้นำอาเซียน – ออสเตรเลีย และถือโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีระหว่างสองประเทศ อาทิ ความร่วมมือด้านความมั่นคงและการทหารซึ่งไทยเป็นผู้เสนอ
6	20 มิ.ย. 2561	อังกฤษ	■ พบนายกรัฐมนตรีเทเรซา เมย์ เพื่อหารือเกี่ยวกับข้อตกลงทวิภาคีทั้งการค้าและการลงทุนใน EEC ตลอดจนความร่วมมือด้านความมั่นคงของทั้งสองประเทศ อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์
7	25 มิ.ย. 2561	ฝรั่งเศส	■ พบประธานาธิบดีโอมานูว์แอล มาครง อย่างเป็นทางการ
8	18-20 ต.ค. 2561	เบลเยียม	■ ประชุมผู้นำเอเชีย-ยุโรป
9	28 พ.ย. 2561	เยอรมนี	■ พบหารือกับ ดร. อังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่างการรับประทานอาหารกลางวัน (working lunch) พูดคุยถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศตลอดจนการลงทุนต่างๆ

ที่มา: สรุปและรวบรวมข้อมูลโดยผู้เขียน

การปรับบทบาทของกองทัพไม่เพียงแต่จะช่วยให้รัฐบาล คสช. สามารถหาจุดยืนให้แก่รัฐบาลทหารในเวทีระหว่างประเทศได้เท่านั้น แต่ยังช่วยให้ภาพจำของทหารในสายตาของประชาชนภายในประเทศมีมุมมองที่ดีเกี่ยวกับทหารมากขึ้นอีกด้วย ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ “ทหารไทยในสายตาของประชาชน” ซึ่งจัดทำโดยนิด้าโพล ที่ทำการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2560 ซึ่งอยู่ในช่วงการทำงานในปีที่ 4 ของรัฐบาล คสช. จากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,251 หน่วยตัวอย่าง กระจายทุกภูมิภาค เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อทหาร ชี้ว่า ร้อยละ 42.40 ประทับใจในบทบาทหน้าที่ของทหารทั้ง 3 เหล่า (ทหารบก, ทหารเรือ, ทหารอากาศ) ในด้านการดูแลความมั่นคงของชาติ ปกป้องดินแดนอธิปไตย แผ่นดิน น้ำ น่านฟ้า มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.76 การช่วยเหลือภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว แก่ประชาชน และ ร้อยละ 21.34 ความเป็นอัตลักษณ์ของทหาร เช่น ความอดทน ความเสียสละ ความเข้ม

แข็ง เครื่องแบบ จะเห็นได้ว่าบทบาทด้านการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติของทหารได้รับความนิยมาจากประชาชนมาเป็นอันดับที่สอง แม้ว่าจะไม่ใช่ภารกิจหลักของกองทัพแต่ก็เป็นภารกิจที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน เพราะฉะนั้น จึงอนุมานได้ว่าการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติช่วยส่งเสริมให้ทหารได้รับการยอมรับจากประชาชนได้เช่นกัน

การช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติสามารถสร้างความชอบธรรมให้กองทัพได้รับการยอมรับจากประชาชนในประเทศได้เช่นใด การช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติก็สามารถสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลทหารได้เช่นนั้น หากรัฐบาล คสช. สามารถใช้ประโยชน์จากกลไกของกองทัพในการนำมาเป็นเครื่องมือดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเพิ่มบทบาทของทหารไทยอันนำมาสู่การมีจุดยืนในเวทีโลกของรัฐบาลทหารไทยได้ ดังนั้น การวิเคราะห์เกี่ยวกับเหตุและผลของการดำเนินนโยบายการทูตภัยพิบัติภายในบทความนี้ จึงมุ่งเน้นไปที่ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมืองและการเปลี่ยนบทบาทของกองทัพ โดยพิจารณาจากการใช้ประโยชน์จากกระแสการเปลี่ยนแปลงบทบาทของทหารด้านการจัดการภัยพิบัติมาช่วยในการอธิบาย เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการตัดสินใจของรัฐบาล คสช. ในการเปลี่ยนบทบาทของกองทัพและการส่งทหารไปช่วยภัยพิบัติในต่างประเทศนั้นทำไปเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลตนเอง ซึ่งกรณีของเมียนมาเป็นกรณีแรกๆ ที่ทำให้รัฐบาล คสช. มีพื้นที่เวทีระดับระหว่างประเทศในฐานะเพื่อนบ้านที่ดี จนกระทั่งนำมาสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับทั้งเมียนมา และประเทศอื่น ๆ ในเวลาต่อมา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเมียนมาในสมัยรัฐบาล คสช. ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากรัฐบาลเมียนมามองไทยเป็นประเทศหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์มากขึ้น ดังพิจารณาได้จากการผลักดันนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยรัฐบาล คสช. ที่เน้นการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ดังที่มีการเผยแพร่ข้อมูลจากสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้มีการระบุว่า “ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย-พม่า นั้นถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ที่ดีในทุก ๆ มิติทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง ซึ่งเป็นผลจากความร่วมมืออันดี ผู้นำทั้งสองประเทศมีความเข้าใจและสนิทสนมและคุ้นเคยระหว่างกัน เน้นการเป็นหุ้นส่วนเพื่อความมั่นคงและการพัฒนา (partnership for security and development) เน้นการจัดระเบียบและพัฒนาพื้นที่ชายแดนอย่างครบวงจร การปราบปรามยาเสพติด พัฒนาโครงการเชื่อมโยงทางถนน การเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มเติม ความร่วมมือด้านพลังงาน ความร่วมมือด้านแรงงาน ที่พม่าจะให้ความสนับสนุนนโยบายการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวของ คสช. และทั้งสองประเทศจะได้ร่วมมือกันผลักดันโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจทวายให้คืบหน้า...” (ประชาไท, 2557) สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลเมียนมา ซึ่งการเข้าไปให้ความช่วยเหลือในเหตุอุทกภัยปี พ.ศ. 2558 ก็เป็นส่วนหนึ่งในการกระชับความสัมพันธ์ของสองประเทศด้วยเช่นกัน

บทสรุป

บทความนี้เสนอว่า การทูตภัยพิบัติก็สามารถถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบการปกครองด้วยเช่นกัน โดยกรณีการดำเนินนโยบายการทูตภัยพิบัติในกรณีปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศเมียนมาปี พ.ศ. 2558 ก็สะท้อนความพยายามของรัฐบาล คสช. ในการผลักดันไทยให้มีบทบาทในเวทีโลกในฐานะรัฐที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดีชัดเจนและเป็นรูปธรรม หลังจากเหตุการณ์รัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา รัฐบาล คสช. ก็ต้องเผชิญกับแรงกดดันมหาศาลจากประชาคมระหว่างประเทศมาโดยตลอด ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว สิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดคือความพยายามในการปรับปรุงภาพลักษณ์และการสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบการปกครองของรัฐบาล โดยความพยายามดังกล่าว ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากที่สุดในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือปัญหาอุทกภัยในเมียนมาในปี พ.ศ. 2558 บทความนี้ต้องการเสนอข้อโต้แย้งที่สำคัญว่า รัฐบาลทหารมิได้ให้ความสำคัญกับความสำเร็จของภารกิจมากเท่ากับความพยายามในการแสวงหาความชอบธรรมในเวทีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ แม้จะปรากฏให้เห็นชุดคำอธิบายที่เสนอว่าความสำเร็จในการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาล คสช. นั้นเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนภายหลังการเดินทางเยือนสหรัฐอเมริกาและบรรดาชาติสมาชิกในสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา กระนั้นก็ตาม บทความนี้ต้องการเสนอว่าภารกิจในการให้ความช่วยเหลืออุทกภัยในเมียนมา ปี พ.ศ. 2558 ก็ควรถูกพิจารณาในฐานะหมุดหมายสำคัญของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

- กมลลา สุขพานิช-ชันทปราบ. (2533). ทหารกับการเมืองไทย: ความสัมพันธ์ระหว่าง ‘ทหาร-พลเรือน’ ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ. *วารสารสังคมศาสตร์*, 27(1), 156-172.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2559). รายงานประจำปี 2557 กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2561. จาก <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20160217-164259-899002.pdf>
- กองบัญชาการกองทัพไทย. (2560). โครงสร้างและแผนงานศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก – กองบัญชาการกองทัพไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2562, จาก https://www.rtarf.mi.th/pdf/rtarf_disaster2560.pdf
- คม ชัด ลึก. (2558). ‘กองทัพไทย’ ส่งกำลังพลช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยพม่า. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2562, จาก <http://www.komchadluek.net/news/politic/212337>
- เฉลิม คูหาวิชานันท์. (2560). ทหารในยุคหลังความขัดแย้ง. *วารสารรัฐสารวัตร*, 59(1), 127-134.
- ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์. (2558). ทศนคติของผู้บริหารระดับสูงต่อบทบาทของทหารในทางการเมืองไทย. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 6(4), 98-108.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). กองทัพไทย ส่ง ‘ชุดแพทย์-ประปาสนาม’ ช่วยเหยื่อน้ำท่วมเมียนมา. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/content/521080>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ. (2558). รายงานเศรษฐกิจการเงินสาธารณะรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ปี 2557/58. เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ.
- นิด้าโพล. (2560). ทหารในสายตาประชาชน. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2562, จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=136>
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2559ก). คติความชอบธรรมทางการเมือง. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2562, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_102014
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2559ข). ทหารมีไว้ทำไม. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2562, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2227
- ประชาไท. (2557). ประยุทธ์เยือนพม่า-ขอสื่ออย่าระบุสัญชาติผู้ต้องหาเกาะเต่า. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2014/10/55916>
- ประชาไท. (2558). พม่าเกิดน้ำท่วมใหญ่-แม่น้ำ 5 สายวิกฤต-พื้นที่เกษตรเสียหาย 1.32 ล้านไร่. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2015/08/60619>
- ประภาพร สีหา. (2560). ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 4(2), 145-166.

- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). 3 เหล่าทัพ ส่งกำลังพล 51 นาย ช่วยฟื้นฟูน้ำท่วมพม่า 9 วัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562, จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9580000097056>
- พิสุทธิศักดิ์ ศรีชุมพล. (2557). กองทัพไทยกับการบรรเทาสาธารณภัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562, จาก <https://ache-pko.blogspot.com/2014/12/v-behaviorurldefaultvmlo.html>
- รัฐสภาไทย. (2557). ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562, จาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-announce1-2557.pdf
- วิชชุ เวชชาชีวะ. (2558). รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) ของสหรัฐอเมริกาและ ความเชื่อมโยงกับกระบวนการยุติธรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2562, จาก www.jla.coj.go.th/doc/data/jla/jla_1498723567.pdf
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2554). หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.). สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562, จาก http://www.thaindc.org/images/sub_1317847833/013%20Military.pdf
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2557). ร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2562 มติคณะกรรมการ ร้อยกรองของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2557 เมื่อ 29 สิงหาคม 2557. กรุงเทพฯ: สภาความมั่นคงแห่งชาติ.
- สุนทร ชุตินทรานนท์. (2560). ไทยในสายตาเพื่อนบ้าน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2561). รัฐและอุดมการณ์ทหารในลาตินอเมริกา. กรุงเทพฯ: พารากาฟ.
- หัตถยา ไทยานนท์. (2559). บทบาทกองทัพต่อยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2557 – 2561. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 7(3), 13 – 23.

Translated Thai References

- Kanala Sukhabanij-Khantaprab. (1990 [2533]). Thahan kap kanmueang thai: Khwam samphan rawang 'thahan – phonlaruean' prachathippatai lae khwam mankhong haeng chat. Warasan Sangkhomsat, 27(1), 156-172.
- Krasuang Kantangprathet. (2016[2559]). Rai-ngan pracham 2557 B.E. Krasuang Kantangprathet. Retrieved January 26, 2019, from <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20160217-164259-899002.pdf>
- Kongbanchakan Kongthap Thai. (2017[2560]). Khongsang lae phaenngan sun banthao sathanaphai kongthapbok – Kongbanchakan Kongthap Thai. Retrieved January 26, 2019, from https://www.rtarf.mi.th/pdf/rtarf_disaster2560.pdf
- Kom Chad Luek. (2015[2558]). 'Kongthap Thai' song kamlang phon chuailuea phu prasop uthokkaphai Burma. Retrieved March 19, 2019, from <http://www.komchadluek.net/news/politic/212337>

- Chalerm Kuhavichanun. (2017[2560]). Thahan nai yuk lang khwamkhatyaeng. *Warasan Rat Tha Phi Rak*, 59(1), 127-134.
- Chairoek Keawpromman. (2015[2558]). Thatsanakhati khong phuborihan radap sung to botbat khong thahan nai thangkan mueangthai. *Warasan Sathaban Wichakan Pongkan Prathet*, 6(4), 98-108.
- Thairath Online. (2015[2558]). Kongthap thai song ‘ chut phaet - prapa sanam ‘ chuai yuea namthu-am Myanmar. Retrieved January 30, 2019, from <https://www.thairath.co.th/content/521080>
- Thanakhan Haeng Prathet Thai Samnakngan Phaknuea. (2015[2558]). Rai-ngan setthakit kann-goen satharanarat haeng sahaphap mian ma pi 2557/58. Chiang Mai: Thanakhan Haeng Prathet Thai Samnakngan Phaknuea
- Nida Poll. (2017[2560]). Thahan nai saita prachachon. Retrieved March 26, 2019, from <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=136>
- Nidhi Eoseewong. (2016[2559]a). Khati khwam choptham thang kanmueang. Retrieved January 26, 2019, from https://www.maticchon.co.th/columnists/news_102014
- Nidhi Eoseewong. (2016[2559]b). Thahan mi wai thammai. Retrieved January 26, 2019, from https://www.maticchon.co.th/columnists/news_2227
- Prachatai. (2014[2557]). Prayut yuean Burma - kho sue ya rabu sanchat phutongha ko tao. Retrieved November 27, 2019, from <https://prachatai.com/journal/2014/10/55916>
- Prachatai. (2015[2558]). Burma koet namthuam yai - maenam 5 sai wikrit - phuenthi kaset siahai 1.32 lan rai. Retrieved January 26, 2019, from <https://prachatai.com/journal/2015/08/60619>
- Praphaporn Siha. (2017[2560]). Khwamkhatyaeng thang kanmueang kap ratthaprahan 2557 B.E. *Warasan Ratthasat Parithat Mahawithhayalai Kaset*, 4(2), 145-166.
- Manager Online. (2015[2558]). 3 lao thap song kamlang phon 51 nai chuai fuenfu namthuam Burma 9 wan. Retrieved January 27, 2019, from <https://mgronline.com/politics/detail/9580000097056>
- Pisutsak Sreechumpol. (2014[2557]). Kongthap thai kap kan banthao satharanaphai. Retrieved January 27, 2019, from <https://ache-pko.blogspot.com/2014/12/v-behaviorurldefaultvmlo.html>
- Ratthasapha Thai. (2014[2557]). Prakat khana raksa khwam sa-ngop haeng chat chabap thi 1/2557 B.E. Retrieved October 27, 2019, from https://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-annouce1-2557.pdf
- Witchu Vejajiva. (2015[2558]). Rai-ngan sathanakan kan kha manut (TIP Report) khong Saharat-America lae khwam chueamyong kap krabuankan yutitham. Retrieved January 26, 2019, from www.jla.coj.go.th/doc/data/jla/jla_1498723567.pdf

- Witthayalai Pongkan Ratcha-Anachak (2011[2557]). Laksut Kan Pongkan Ratcha-Anachak (Wo Po Or.) lae Laksut Kan Pongkan Ratcha-Anachak Phak Rat Ruam Ekkachon (Po Ror Or.). Retrieved January 27, 2019, from http://www.thaindc.org/images/sub_1317847833/013%20Military.pdf
- Sapha Khwam Mankhong Haeng Chat. (2014[2557]). Rang nayobai khwam mankhong haeng chat 2558-2562 B.E. mati khanakammakan roikrong khong Sapha Khwam Mankhong Haeng Chat khrang thi 2/2557 muea 29 Singhakhom 2557 B.E. Krungthep: Sapha Khwam Mankhong Haeng Chat.
- Sunate Chutintranont. (2017[2560]). Thai nai saita phueanban (chabap prapprung). Krungthep: Samnak phim Matichon.
- Surachart Bamrungsuk. (2018[2561]). Rat lae udomkan thahan nai Latin-America. Krungthep: Paragraph.
- Hasaya Thaiyanont. (2016[2559]). Botbat kongthap to yutthasat kan triamphrom haeng chat 2557 – 2561 B.E. Warasan Sathaban Wichakan Pongkan Prathet, 7(3), 13 – 23.

เอกสารภาษาอังกฤษ

- Bamrungsuk, S. (1988). *United States Foreign Policy and Thai Military Rule, 1947-1977*. Bangkok: Duangkamol.
- Barany, Z., & Barany, Z. D. (2012). *The Soldier and the Changing State: Building Democratic Armies in Africa, Asia, Europe, and the Americas*. Princeton: Princeton University Press.
- Bunbongkam, S. (1987). *The Military in Thai Politics, 1981-86*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Chambers, P. (Ed.). (2013). *Knights of the Realm: Thailand's Military and Police, Then and Now*. Bangkok: White Lotus Press.
- Diamond, L., & Plattner, M. F. (Eds.). (1996). *Civil-Military Relations and Democracy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Raymond, G. V. (2018). *Thai Military Power: A Culture of Strategic Accommodation*. Copenhagen, Denmark: NIAS Press.
- Heaslip, G. & Barber, E. (2014). Using the military in disaster relief: systemising challenges and opportunities. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*. 4(1), 60 – 81.

From Disaster Diplomacy to “Political Legitimacy”: Rethinking the Changing Role of Thai Military
Through the Case of Myanmar Flood Relief in 2015

- Hewison, K., & Kanchoochat, V. (2018). *Military, Monarchy and Repression: Assessing Thailand's Authoritarian Turn*. London: Routledge.
- Hurd, I. (1999). Legitimacy and Authority in International Politics. *International Organization*. 53(2), 379 – 408.
- Kelman, I. (2011). *Disaster Diplomacy: How Disasters Affect Peace and Conflict*. London: Routledge.
- OCHA. (2015). Myanmar: Floods and Landslides. Retrieved March 14, 2019, from <https://relief-web.int/disaster/fl-2015-000080-mmr>
- Panduprasert, P. (2018). Legitimacy and Military Rule in Today's Thailand. Retrieved January 26, 2019, from <https://kyotoreview.org/yav/legitimacy-military-rule-thailand/>
- Pelling, M., & Dill, K. (2010). Disaster Politics: Tipping Points for Change in the Adaptation of Sociopolitical Regimes. *Progress in Human Geography*, 34(1), 21-37.
- Pettit, S. J. & Beresford, A. K. C. (2015). Emergency relief logistics: an evaluation of military, non-military and composite response models. *International Journal of Logistics Research and Applications: A Leading Journal of Supply Chain Management*. Cardiff: Cardiff University, UK, 313-331.
- Segal, H. (Ed.). (2005). *Geopolitical Integrity*. Montreal, Quebec: Institute for Research on Public Policy.
- Wes, K. (2015). European Parliament slams Thailand's illegal coup, calls for changes. New Europe. Retrieved January 26, 2019, from <https://www.neweurope.eu/article/thai-junta-apoints-new-constitutional-committee/>
- Yim, E. S. & Calkway, D.W., Fares, S. and Ciottone, G.R. (2009). Disaster Diplomacy: Current Controversies and Future Prospects. Retrieved January 27, 2019, from <http://pdm.medicine.wisc.edu>
- Zaw, T. N. & Lim, S. (2017). The Military's Role in Disaster Management and Response during the 2015 Myanmar Floods: A Social Network Approach. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 25(1), 1-16.